

NHẬN DIỆN VÀ PHÁT HUY BẢN SẮC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN ĐẠI: NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN LANG

RECOGNIZING AND ENHANCING THE INSTITUTIONAL IDENTITY
OF A MODERN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF VAN LANG UNIVERSITY

LÊ THU HẰNG^(*), HUỖNH BÁ LỘC^(**), BÙI TÁ THẠNH^(***), NGUYỄN THỊ THU THỦY^(***),
QUẢNG VĂN SƠN^(***), NGUYỄN QUỐC HUY^(***) và CHÁU QUANG VŨ^(***)

THÔNG TIN	TÓM TẮT
<p>Ngày nhận bài: 14-8-2025 Ngày biên tập xong: 26-9-2025 Ngày duyệt đăng: 30-9-2025 Mã số: TCKH53-16-2025 ISSN: 2525 – 2429</p> <p>Từ khóa: bản sắc tổ chức; Trường Đại học Văn Lang; truyền cảm hứng; Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo.</p> <p>Key words: organizational identity; Van Lang University; inspiration; Ethics - Will - Creativity.</p>	<p>Bài viết xem xét các thành tố nền tảng cấu thành bản sắc của Trường Đại học Văn Lang, như: 1) Biểu tượng văn hóa - dân tộc thể hiện trong tên gọi “Văn Lang”; 2) Bộ ba giá trị cốt lõi Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo; 3) Tinh thần của một “Đại học tử tế”; 4) Tầm nhìn trở thành một “Đại học truyền cảm hứng. Các yếu tố này hợp thành một tiểu hệ thống bản sắc nằm trong khuôn khổ giá trị tổng thể của Trường, góp phần định hình triết lý giáo dục và định hướng chiến lược trong suốt 30 năm phát triển (1995-2025). Trên nền tảng đó, bài viết đề xuất các hướng, giải pháp lồng ghép bản sắc vào quản trị, vận hành và thực tiễn học thuật. Qua đó, góp phần khẳng định bản sắc không chỉ mang ý nghĩa biểu tượng hay khích lệ, mà còn là động lực chiến lược cho tăng trưởng bền vững và đổi mới sáng tạo trong giáo dục đại học.</p> <p>ABSTRACT: This article examines the foundational components of Van Lang University’s institutional identity, namely: 1) The national-cultural symbolism embodied in the name “Van Lang”; 2) The triad of core values-Ethics, Willpower, and Creativity; 3) The ethos of a “Benevolent University”; 4) The vision of becoming an “Inspirational University.” Together, these components form a coherent identity sub-system within the university’s overarching value framework, shaping its educational philosophy and strategic direction over the past 30 years (1995-2025). The article proposes pathways to embed institutional identity into governance, operations, and academic practices. In doing so, it affirms that identity is not merely symbolic or motivational, but a strategic driver of sustainable growth and innovation in higher education.</p>

^(*) ThS. Trường Đại học Văn Lang, hang.lt@vlu.edu.vn

^(**) TS. Trường Đại học Văn Lang

^(***) ThS. Trường Đại học Văn Lang

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh hội nhập, giáo dục đại học Việt Nam đã có những chuyển biến sâu rộng, trong đó sự xuất hiện và khẳng định vai trò của các trường đại học tư thục là dấu ấn quan trọng. Các trường không chỉ chú trọng giảng dạy và đào tạo mà còn dần khẳng định bản sắc riêng như cam kết về giá trị, từ đó định vị vị thế trong hệ thống giáo dục quốc gia và quốc tế.

Ngày nay, bản sắc đại học không chỉ mang tính biểu tượng mà đã trở thành yếu tố chiến lược, nền tảng cho xây dựng thương hiệu, vận hành nội bộ và phát triển dài hạn. Trên thế giới, bản sắc thường được kết tinh từ truyền thống học thuật, triết lý giáo dục, giá trị cốt lõi, biểu tượng văn hóa và cam kết xã hội. Tại Việt Nam, cải cách về tự chủ và chất lượng đã tiến bộ, song nghiên cứu học thuật về bản sắc đại học còn hạn chế. Nhiều trường công bố triết lý và giá trị cốt lõi, nhưng việc phân tích, khảo sát quá trình kiến tạo và vận hành bản sắc chưa được triển khai hệ thống. Đặc biệt, ở các trường tư thục trẻ (đa phần mới 20-30 năm tuổi), giá trị và truyền thống học thuật chưa được kết tinh hoặc đánh giá đầy đủ, dẫn đến bản sắc thường chỉ xuất hiện như khẩu hiệu. Trong giai đoạn hội nhập, bản sắc trở thành lựa chọn chiến lược, giúp định vị và xây dựng uy tín. Mặc dù “bản sắc đại học” đã được bàn luận rộng rãi trên thế giới, tại Việt Nam, đặc biệt với khối đại học tư thục, mảng nghiên cứu này vẫn còn mỏng, chủ yếu nghiêng về truyền thông, quảng bá thương hiệu, thiếu khung lý thuyết nhất quán và thước đo vận hành. Các khảo cứu thực nghiệm chiều sâu về cách bản sắc thấm thấu vào quản trị, văn hóa học thuật và quan hệ các bên liên quan hầu như vắng bóng. Xu thế hiện nay cho thấy, bản sắc ngày càng có giá trị chiến lược: Xếp hạng (QS, THE) coi trọng mức độ khác biệt và uy tín; kiểm định/đảm bảo chất lượng nhấn mạnh sứ mạng và văn hóa tổ chức; cạnh tranh thương hiệu, quốc tế hóa và chuyển đổi số đòi hỏi định vị rõ ràng, tránh “đồng dạng”. Vì vậy, nghiên cứu bản sắc

của Trường Đại học Văn Lang không chỉ đóng góp thực tiễn cho quản trị đại học tư thục mà còn bổ sung khung lý thuyết về kiến tạo và phát huy bản sắc trong bối cảnh đổi mới.

Thành lập năm 1995, Trường Đại học Văn Lang là một trong những đại học tư thục đầu tiên của Việt Nam thời kỳ đổi mới. Trải qua 30 năm, trường vừa mở rộng quy mô, ngành đào tạo, vừa xây dựng hệ bản sắc riêng gồm bốn yếu tố: 1) Biểu tượng dân tộc trong tên gọi Văn Lang; 2) Bộ giá trị cốt lõi Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo; 3) Tinh thần “Đại học tử tế” được duy trì và lan tỏa qua nhiều thế hệ; 4) Định hướng “Đại học truyền cảm hứng” thể hiện trong sứ mệnh phát triển. Các yếu tố này đã định hướng và thúc đẩy hoạt động đào tạo, nghiên cứu và phục vụ cộng đồng, đồng thời góp phần xây dựng môi trường học tập, giảng dạy và nghiên cứu chuyên nghiệp, nhân bản, khai phóng. Bài viết này, dựa trên phân tích tài liệu nội bộ (tuyên bố giá trị, chiến lược phát triển, quy chế hoạt động) kết hợp với các dữ liệu thực tiễn, nhằm soi chiếu và xác định mức độ thấm thấu của các yếu tố bản sắc trong đời sống học đường. Đồng thời, nghiên cứu gợi mở các cơ chế và mô hình giúp Trường phát huy bản sắc như một nền tảng chiến lược, phục vụ phát triển bền vững và hội nhập quốc tế.

2. NỘI DUNG

2.1. Lý thuyết nghiên cứu

Có nhiều cách tiếp cận bản sắc tổ chức và bản sắc đại học. Từ góc độ xã hội học tổ chức, bản sắc được xem như một cấu trúc vừa có tính khách quan (giá trị, mục tiêu, chiến lược...), vừa mang tính kiến tạo xã hội thông qua tự nhận diện, tương tác và phản hồi với môi trường. Trên nền tảng này, bản sắc đại học có thể hiểu là tập hợp giá trị nền tảng mà nhà trường lựa chọn để định hình bản thân và thể hiện ra ngoài như một tổ chức giáo dục đặc thù. Bản sắc đại học không phải thực thể tĩnh tại, bất biến, mà là một hệ thống nhiều yếu tố tương tác, hình thành theo thời gian, gắn liền

với các quyết định chiến lược và sự tham gia của cộng đồng. Trường Đại học Văn Lang là ví dụ điển hình cho mô hình bản sắc tích hợp, nơi mỗi yếu tố bản sắc có lịch sử và sự lan tỏa riêng. Bài viết dựa trên các lý thuyết kết hợp về bản sắc tổ chức và đại học, nhằm hệ thống và phân tích các yếu tố bản sắc của Văn Lang trong mối liên hệ với sự phát triển của Trường.

Theo Whetten, bản sắc tổ chức gồm ba đặc điểm trung tâm (Central), bền vững (Enduring) và đặc trưng (Distinctive) - CED [15]. “Trung tâm” là giá trị cốt lõi; “bền vững” là yếu tố duy trì qua thời gian; “đặc trưng” là nét khác biệt so với tổ chức khác. Với đại học, nhiều học giả đã bổ sung các góc nhìn quan trọng. Clark coi bản sắc là cấu trúc vận hành học thuật, gắn với tri thức, niềm tin và quyền lực [4]. Marginson nhấn mạnh, bản sắc là nền tảng cho tính bền vững và chiều sâu học thuật [9]. Một số nhà nghiên cứu khác nhấn mạnh yếu tố quản trị, coi bản sắc là kết quả của chiến lược, văn hóa tổ chức và sự nhất quán mục tiêu, được duy trì nhờ cơ chế quản trị linh hoạt và nội sinh.

Trong The Higher Education System, Clark xây dựng nền tảng lý thuyết phân tích bản sắc từ góc nhìn tổ chức học thuật, nhấn mạnh sự tương tác giữa ba yếu tố: Tri thức chuyên môn, niềm tin tổ chức và quyền lực [6]. Ông đưa ra mô hình “tam giác vận hành” gồm ba lực lượng: Giới khoa học, chính quyền và thị trường. Đồng thời, ông coi văn hóa đại học là cấu trúc nhận thức tập thể về giá trị và sứ mệnh. Như vậy, bản sắc theo Clark là một cấu trúc động, vừa duy trì nền tảng, vừa thích ứng với môi trường đa chiều. Brennan phát triển luận điểm này, cho rằng bản sắc đại học ngày nay không chỉ là “minh là ai” mà còn là “muốn trở thành gì”, được sử dụng như công cụ chiến lược để thích ứng và tạo khác biệt trong cạnh tranh [5].

Theo tiếp cận quản trị của Shattock, bản sắc không chỉ là truyền thống mà được kiến tạo thông qua chiến lược, văn hóa và các quyết định đồng thuận. Ông cho rằng, thành công đến từ “nhiều quyết định nhỏ đúng đắn trong thời

gian dài”, được điều phối trong cơ chế quản trị linh hoạt [12]. Bản sắc không tồn tại độc lập, mà hình thành qua tương tác giữa lãnh đạo, đội ngũ và bối cảnh vận hành.

Vận dụng vào Trường Đại học Văn Lang, mô hình “tam giác vận hành” của Clark giúp lý giải cách trường định vị trong mối quan hệ giữa học thuật, quản lý nhà nước, nhu cầu xã hội. Khung CED của Whetten giúp nhận diện các yếu tố trung tâm, bền vững, đặc trưng. Tiếp cận quản trị của Shattock cho phép phân tích cơ chế quản trị, truyền thông và chiến lược thương hiệu. Đây chính là quá trình kiến tạo và nhận diện bản sắc tại Trường, vừa xác lập rõ yếu tố cốt lõi vừa định hướng triển khai.

Bài viết vận dụng tổng hợp ba nhóm lý thuyết: 1) Bản sắc như biểu tượng định vị; 2) Bản sắc như quá trình tương tác giữa hình ảnh - văn hóa - chiến lược; 3) Bản sắc như trực tiếp hợp chiến lược, kết nối chất lượng - năng lực tri thức - hội nhập quốc tế. Mở rộng từ lý thuyết của Whetten, có thể xác định bốn tiêu chí nhận diện bản sắc Văn Lang: Tính trung tâm (vai trò cốt lõi, nền tảng cho quyết định chiến lược); tính bền vững (duy trì qua các thế hệ và giai đoạn phát triển); tính đặc trưng (sự độc đáo và khác biệt của Văn Lang); và tính cộng đồng (sự đồng thuận, tự hào, gắn kết nội bộ). Các tiêu chí này không chỉ cho phép nhận diện những yếu tố đã hình thành mà còn định hướng cách thức thể chế hóa và lan tỏa bản sắc trong quản trị, đào tạo, nghiên cứu và phát triển bền vững của Trường Đại học Văn Lang.

2.2. Mục tiêu nghiên cứu

Bài viết tập trung phân tích quá trình hình thành và nhận diện bản sắc của Trường Đại học Văn Lang, coi bản sắc không chỉ là tập hợp giá trị định danh mà còn là cấu trúc vận hành có khả năng định hướng chiến lược và cải thiện thực tiễn quản trị. Trên cơ sở lý thuyết về bản sắc tổ chức và bản sắc đại học, nghiên cứu đặt mục tiêu nhận diện hệ thống bản sắc của Trường như các giá trị cốt lõi và tinh thần nền tảng trong suốt quá trình phát triển; đánh giá vai trò của bản sắc trong việc nâng cao

chất lượng đào tạo, củng cố uy tín học thuật và định vị chiến lược phát triển bền vững trong bối cảnh chuyển đổi giáo dục đại học; đồng thời đề xuất giải pháp nhằm chuyên hóa các yếu tố bản sắc thành cơ chế, chính sách và thực hành cụ thể trong đào tạo, nghiên cứu, quản trị và phát triển.

2.3. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết vận dụng phương pháp nghiên cứu định tính, kết hợp phân tích tài liệu, quan sát thực tiễn và phỏng vấn hồi cố nhằm thu thập thông tin đa chiều về quá trình hình thành và biểu hiện bản sắc tại Trường Đại học Văn Lang. Nguồn dữ liệu gồm các văn bản chính thức của trường như giá trị cốt lõi, tầm nhìn - sứ mệnh, triết lý giáo dục, cùng với kế hoạch, chiến lược, báo cáo nội bộ và ấn phẩm truyền thông. Nghiên cứu còn dựa trên quan sát tại các sự kiện học thuật, văn hóa, quản trị của Trường. Đặc biệt, công trình còn dựa trên kết quả phỏng vấn (hơn 10 cuộc) với nhiều đối tượng khác nhau. Trong số đó, nhóm tác giả đã có cuộc phỏng vấn các cán bộ giữ vai trò quản lý cấp cao (thành viên Ban giám hiệu, hơn 10 năm công tác tại Trường) và hai cán bộ cấp trung gắn bó với Trường ngay từ buổi đầu thành lập. Dữ liệu được phân tích theo phương pháp phân tích chủ đề (Thematic Analysis), tập trung vào các hoạt động như tuyển sinh, đào tạo, truyền thông, hợp tác - phục vụ cộng đồng, nhằm nhận diện mối liên hệ giữa hành động tổ chức và các yếu tố bản sắc trung tâm. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đối chiếu với các lý thuyết và mô hình về chuyên hóa bản sắc tổ chức và bản sắc đại học, từ đó đề xuất cách thức và mô hình phù hợp để phát huy bản sắc Trường như một nguồn lực chiến lược cho phát triển bền vững.

2.4. Hệ thống bản sắc Trường Đại học Văn Lang: Quá trình kiến tạo và nhận diện

Trong ba thập kỷ, Trường Đại học Văn Lang đã kiến tạo một hệ giá trị phong phú, bao gồm cả yếu tố vật chất và tinh thần, hữu hình và vô hình. Hệ giá trị này hình thành từ sự tích lũy, trải nghiệm và tiếp nối qua nhiều thế hệ,

được thể hiện trong tuyên bố sứ mệnh, quản trị, nghi lễ cũng như trong đời sống học đường. Các biểu tượng như Đền thờ Quốc Tổ, Trống đồng, cùng với tinh thần tử tế, sáng tạo, nhân văn, “gia đình Văn Lang”, niềm tin và nguyên tắc văn hóa riêng đã góp phần định hướng nhận thức, hành động và gắn kết cộng đồng.

Cần phân biệt giữa giá trị và bản sắc. Giá trị có thể đa dạng, song bản sắc chỉ bao gồm những yếu tố cốt lõi, bền vững, đặc trưng và mang tính cộng đồng lớn nhất - chính là trực kết tinh và định vị của nhà trường. Từ đó, bản sắc Trường Đại học Văn Lang được nhận diện qua bốn yếu tố: 1) Sự tiếp nhận tính dân tộc trong tên gọi Văn Lang; 2) Ba giá trị cốt lõi Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo, xác lập ngay từ khi thành lập; 3) Tinh thần “Đại học tử tế” như cấu trúc tự nhận thức của cộng đồng; 4) Định hướng “Đại học truyền cảm hứng”, thể hiện sứ mệnh gắn học thuật với tác động xã hội.

Những yếu tố này xuất hiện ở các giai đoạn khác nhau, nhưng đến nay đều trở thành trụ cột của cộng đồng “gia đình Văn Lang”, phản ánh cam kết phát triển bền vững và tạo thành nguồn lực chiến lược. Trên nền tảng ấy, triết lý giáo dục của Trường được xác định là “*học tập trải nghiệm để đào tạo con người toàn diện, học tập suốt đời, có đạo đức, ảnh hưởng và truyền cảm hứng tích cực*” [13]. Đây là sự kết tinh của bốn trụ cột bản sắc. Đồng thời, tầm nhìn “*trở thành một trong những đại học trẻ được ngưỡng mộ nhất châu Á*” [13] cũng xuất phát từ sự hội tụ này, thể hiện khát vọng dài hạn của Trường, đồng thời khẳng định năng lực định vị trong mạng lưới các trường đại học khu vực.

2.4.1. Tên gọi Văn Lang: Sự tiếp nhận tính dân tộc trong định danh tổ chức

Tên gọi “Văn Lang”, quốc hiệu đầu tiên của Việt Nam, không chỉ mang tính biểu trưng mà còn là tuyên bố về bản sắc văn hóa - lịch sử của Trường Đại học Văn Lang. Từ khi có ý tưởng thành lập Trường, “*Ông Nguyễn Đắc Tâm đề nghị nên lấy tên nước Việt Nam đầu tiên là Văn Lang đặt tên cho*

trường, ý nghĩa sẽ sâu sắc hơn” [1]. Hơn thế, những nhà sáng lập đã rất sâu sắc khi, “*chọn hình trống đồng RO vì có họa tiết và hoa văn đẹp, khi thiết kế cách điệu đơn giản hơn sẽ thành biểu tượng của Trường*” [1]. Những điều ấy tạo nên hệ quy chiếu căn tính, khẳng định chiều sâu niềm tin và kết nối trách nhiệm của mỗi thành viên với truyền thống dân tộc. Từ đó, Trường đã xây dựng không gian văn hóa học đường và nghi thức lễ hội đậm tính dân tộc, coi đây là “*di sản tinh thần lớn nhất*” trong nhận thức lãnh đạo hiện nay [3, tr.17].

Hệ thống biểu tượng của Trường phản ánh chiều sâu văn hóa - lịch sử trong quá trình kiến tạo môi trường giáo dục. Đền thờ Quốc Tổ và phòng thờ Quốc Tổ được đặt ở vị trí trang trọng, như điểm tựa tâm linh gắn với truyền thống “*uống nước nhớ nguồn*”. Hoạt động hành hương về Đền Hùng hằng năm đã trở thành nghi lễ học đường đặc sắc, biểu hiện sự tri ân và “*báo công*” của tập thể. Bên cạnh đó, Trống đồng, chim lạc - biểu tượng văn minh Việt cổ - xuất hiện xuyên suốt trong logo, bộ nhận diện và các sản phẩm lưu niệm của trường, khẳng định định hướng phát triển bản sắc đại học từ nền tảng văn hóa dân tộc. Không chỉ dừng ở biểu tượng hữu hình, Trường còn tích hợp các giá trị văn hóa - nhân văn vào đào tạo và nghiên cứu. Từ năm 2014, Khoa Mỹ thuật - Thiết kế mở học phần “*Nghiên cứu văn hóa truyền thống*”, coi đây là học phần đặc thù. Trên cơ sở đó, nhiều sản phẩm nghiên cứu - sáng tạo được xuất bản như *Mỹ thuật cổ truyền Việt Nam từ một hướng tiếp cận hiện đại: Huế, Nam Trung Bộ, Nam Bộ, Re-embracing Vietnamese Identity through Hue Fine Art* và phim tài liệu *Di sản Việt - Nhà rường Huế*. Chính nền tảng kết hợp hiện đại và truyền thống này đã góp phần đưa Trường Đại học Văn Lang vào top 51-100 thế giới về Nghệ thuật trình diễn và top 101-150 về Thiết kế theo QS [10].

Nhiều thành viên lâu năm còn nhắc đến “*giá trị tâm linh*” - một dạng bản sắc phi vật thể giúp gắn kết niềm tin tập thể, một cán bộ quản lý đã cho biết: “*Ở Văn Lang thì nó còn một cái giá trị nữa là giá trị tâm linh... giống như có ai đó che đỡ, phù*

hộ”. Niềm tin này, dù không chính thức, vẫn phản ánh chiều sâu tinh thần, tạo nên sự bền chặt trong cộng đồng. Có thể thấy, tên gọi Văn Lang không đơn thuần là danh xưng, mà là định hướng phát triển giáo dục gắn với cội nguồn dân tộc. Nó giúp Trường Đại học Văn Lang kiến tạo một bản sắc bản địa đặc trưng, làm nền tảng cho hành trình hội nhập tri thức và học thuật quốc tế. Một thành viên đã nhận định: “*Văn Lang đang cho thấy khát vọng vươn ra toàn cầu của một trường đại học đi lên từ bản sắc dân tộc thiêng liêng*” [2, tr.109].

2.4.2. Hệ giá trị cốt lõi: “Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo”

Hệ giá trị cốt lõi này được xác lập và tuyên bố từ những ngày đầu thành lập trường như là một nền tảng tư tưởng và nguyên lý định hướng cho mọi hoạt động giáo dục - đào tạo. Đây là trục giá trị trung tâm theo nghĩa của Whetten trong vận hành, làm cơ sở để phân biệt Trường Đại học Văn Lang với các cơ sở giáo dục khác, đồng thời giữ vai trò ổn định qua các giai đoạn phát triển. Trong quá trình phát triển, các giá trị này đã được thể hiện thông qua hệ thống chuẩn mực hành vi, chiến lược đào tạo, và cách nhà trường tuyển chọn - đào tạo - đánh giá đội ngũ giảng viên, sinh viên.

Ba tiêu chí Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo đã được Trường xác lập ngay từ khi còn trong giai đoạn dự án. Vào tháng 11 năm 1993, ông Phạm Khắc Chi, Hiệu trưởng đầu tiên của Trường đã chính thức đề xuất bộ ba giá trị này như là nền tảng định hướng toàn diện cho hoạt động giáo dục và đào tạo của Trường. Ông nhấn mạnh, “*Đạo đức phải đứng đầu phương châm để làm kim chỉ nam tu dưỡng cho giảng viên, sinh viên, cán bộ, nhân viên Trường*” [2, tr.48]. Từ tư tưởng này, Trường đã cho khắc ghi nội dung các giá trị cốt lõi trên bia đá đặt tại cơ sở 1, như một tuyên ngôn trường tồn về bản sắc văn hóa - giáo dục của Trường ngay trong không gian vật lý và biểu tượng học đường, như một chứng nhân cho sự “*khăng định và lớn dần*” của các giá trị này [2, tr.21]. Trong đó, “*đạo đức*” nhắc nhở chúng ta về ý nghĩa thực sự của ngành giáo

đục - sự nghiệp trồng người là đào tạo ra những công dân hướng thiện trong một cộng đồng nhân văn; “ý chí” như một ngọn lửa hồng bền bỉ sâu thẳm trong tâm khảm mỗi người, người nuôi giữ được ý chí mãnh liệt, làm việc gì cũng nên; “sáng tạo” thể hiện khát khao trở thành những người “mở đường, dẫn lối”, bằng tri thức tạo ra những phát kiến có thể mang lại thay đổi tích cực cho cộng đồng và xã hội [2, tr.314]. Tiếp nối và định hình ngày càng sáng rõ hơn, các giá trị cốt lõi vẫn luôn đứng vững qua thời gian, tiếp tục dẫn dắt Trường Đại học Văn Lang trong thời đại mới.

2.4.3. Tinh thần “Đại học tử tế”: Một cấu trúc nhận thức chung của cộng đồng

Khái niệm “Đại học tử tế” cho đến nay là một khái niệm còn chưa xuất hiện trong các văn bản chính thức của Trường Đại học Văn Lang nhưng cũng là một trong ba định hướng có tính kim chỉ nam của Trường từ sớm là trở thành “một trường đại học tử tế dành cho thế hệ trẻ” [2, tr.8]. Tinh thần này đã thể hiện chiều sâu trong nguyên tắc quản trị và vận hành của Trường Đại học Văn Lang trong suốt thời gian phát triển của mình. Tinh thần “đại học tử tế” này được tự nhận thức và trao truyền qua các thế hệ lãnh đạo, nhân viên, giảng viên và sinh viên của Trường Đại học Văn Lang. Tập san *Văn Lang heritage One* khẳng định “Đại học Văn Lang đi đến thành công bằng sự tử tế” [3, tr.5]. Tinh thần này cũng thường xuyên xuất hiện trong các sự kiện, phát biểu của đại diện Nhà trường như ông Nguyễn Đắc Tâm, ông Bùi Quang Độ [2, tr.13-17]. Tinh thần này không chỉ là khẩu hiệu mà đã trở thành một giá trị vận hành xuyên thế hệ, được thể hiện qua cách ứng xử, truyền thông nội bộ, và đặc biệt là các nghi lễ, diễn ngôn học thuật, phong cách lãnh đạo.

Một trong những biểu hiện của tinh thần này được vận dụng trong giai đoạn phát triển thứ hai của Trường đó là “xem người học là tài sản quý của Trường” [2, tr.172]. Từ đó xây dựng hệ thống vận hành nhằm phục vụ tốt cho

nhu cầu học tập của người học. Một cán bộ, từng gắn bó lâu năm với Trường trong cương vị quản lý cấp cao, chia sẻ: “*Minh thấy là sự tử tế nó lan tỏa, không chỉ là đối với sinh viên đang ở trường, mà còn đối với cựu sinh viên nữa. Thì cái này cũng là một phần rất là lớn từ những người đặc biệt lắm (đầu tiên), cũng như là những người công tác lâu năm, những người bắt đầu từ những ngày mà trường mới thành lập...*”. Cách diễn đạt này không những xác tín rằng “tử tế” là một niềm tin có thật, mà còn cho thấy nó được truyền thừa như một cấu trúc nhận thức chung của cộng đồng Văn Lang - nơi không chỉ đào tạo tri thức mà còn nuôi dưỡng nhân cách và ý chí cộng đồng. Đây là yếu tố bản sắc vừa “bền vững” vừa “đặc trưng”. Tinh thần này được trao truyền như một sự nhận thức - niềm tin - cam kết - chia sẻ giá trị của môi trường học đường tại Trường Đại học Văn Lang, để nơi đây không chỉ là một địa chỉ giáo dục, học thuật mà còn là nơi rèn luyện và trưởng thành của nhân cách người học.

2.4.4. “Đại học truyền cảm hứng”: Tuyên ngôn về sứ mệnh của đại học hiện đại

Đại học truyền cảm hứng là một định hướng chiến lược quan trọng trong hoạt động của Trường Đại học Văn Lang và được xác lập rõ nét trong tuyên bố về sứ mệnh của Trường. Nguyên Chủ tịch Hội đồng Trường, tiến sĩ Nguyễn Cao Trí từng khẳng định: “*Thông qua giáo dục - đào tạo, nghiên cứu khoa học và đổi mới sáng tạo, Trường Đại học Văn Lang mong muốn đóng góp cho sự tiến bộ về trí tuệ và thể chất người Việt, mang lại những ảnh hưởng tích cực, truyền cảm hứng cho cộng đồng*” [1, tr.19].

Theo đó, sự phát triển của Trường Đại học Văn Lang hiện nay đang hướng đến sứ mệnh: “*Bằng cách xây dựng một hệ sinh thái đổi mới sáng tạo cho người học, nhà khoa học và doanh nghiệp, chúng tôi tạo điều kiện để họ kết nối, học tập và phát triển những giải pháp đột phá cho một tương lai tốt đẹp hơn. Thông qua đó, chúng tôi phục vụ đất nước và mang lại tác động tích cực*

truyền cảm hứng cho xã hội” [13]. Đây là yếu tố bản sắc mang tính định vị, đóng vai trò kết nối giữa mục tiêu học thuật và trách nhiệm xã hội, đồng thời giúp nhà trường xác lập hình ảnh trong bối cảnh giáo dục đại học hiện đại của Việt Nam.

2.4.5. Tính cấu trúc của các yếu tố bản sắc Trường Đại học Văn Lang

Phân tích các yếu tố cấu thành bản sắc của Trường Đại học Văn Lang cho thấy, một hệ thống nhất quán, được tích hợp từ biểu tượng, giá trị, tinh thần và sứ mệnh trong suốt quá trình phát triển. Các yếu tố này không hình thành theo tuyến tính đơn nhất mà phát triển theo cơ chế phân lớp - liên kết, mỗi thành tố giữ vai trò riêng nhưng gắn kết hữu cơ, tạo nên sự toàn vẹn và khả năng lan tỏa.

Trước hết, tên gọi “Văn Lang” là biểu tượng gợi mở căn tính văn hóa - lịch sử, đóng vai trò trục định vị xuyên suốt. Hệ giá trị cốt lõi Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo được xác lập như lõi trung tâm định hướng hành động, mang tính bền vững. Tinh thần “Đại học tử tế” trở thành cấu trúc nhận thức cộng đồng, phản ánh bản sắc qua hành vi, truyền thông, phong cách quản trị và văn hóa nội bộ. Cuối cùng, định hướng “Đại học truyền cảm hứng” được xem như lớp bản sắc hướng ngoại, thể hiện sứ mệnh của trường đại học hiện đại trong bối cảnh toàn cầu hóa.

Cấu trúc bản sắc của Văn Lang vừa phản ánh chiều sâu biểu tượng, vừa mở rộng ảnh hưởng, cho thấy khả năng thích ứng và phát triển lâu dài. Các yếu tố này không tồn tại biệt lập mà bổ trợ lẫn nhau, thẩm thấu vào thiết kế chương trình đào tạo, tổ chức không gian học thuật, vận hành chiến lược phát triển và lan tỏa văn hóa tổ chức. Từ đó, bản sắc không chỉ dừng ở tự nhận diện mà trở thành nguồn lực chiến lược định hướng hành động cụ thể của Trường Đại học Văn Lang.

2.5. Đề xuất một số hướng, mô hình tiếp tục phát huy, lan tỏa bản sắc trong hoạt động thực tiễn của Trường Đại học Văn Lang

Với cấu trúc bản sắc tích hợp, Trường Đại học Văn Lang đã đạt nhiều thành tựu và thể

hiện các yếu tố này ở nhiều mức độ trong quản trị, vận hành, để tăng tính hiệu quả và chiến lược, Trường cần xây dựng cơ chế lan tỏa, phát huy bản sắc một cách hệ thống. Trong phạm vi bài viết, tập trung gợi mở một số cách tiếp cận và mô hình nhằm thúc đẩy quá trình chuyển hóa nội bộ của Trường.

2.5.1. Tích hợp bản sắc vào chương trình đào tạo và phát triển người học

Việc đưa các yếu tố bản sắc như Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo hay tinh thần “Đại học tử tế” vào đời sống học đường không thể chỉ dừng ở tuyên ngôn, mà cần được chuyển hóa thành chuẩn mực hành vi và năng lực học thuật, cụ thể hóa trong mục tiêu đầu ra, nội dung và phương pháp đào tạo. Theo mô hình Curriculum-as-identity, chương trình không chỉ là tập hợp môn học mà là sự biểu hiện của bản sắc tổ chức, phản ánh giá trị cốt lõi và triết lý giáo dục. Cách tiếp cận này, nhấn mạnh sự gắn kết giữa mục tiêu, nội dung, phương pháp và đánh giá với sứ mệnh của nhà trường, đòi hỏi thiết kế đồng bộ từ triết lý đến mục tiêu, nội dung và đánh giá, để bản sắc vừa được “nhận diện” vừa “hiện diện” trong thực tiễn giáo dục.

Đúng như triết lý đã được Trường Đại học Văn Lang xác định, nhà trường gìn giữ và lồng ghép những giá trị truyền thống - đạo đức, ý chí, sáng tạo - vào các chương trình đào tạo. Để thực hiện hiệu quả, cần một cơ chế tổng thể và nhất quán, giúp bản sắc thấm sâu vào trải nghiệm học tập và định hình năng lực cá nhân. Từ đó, chuẩn đầu ra của Trường không chỉ hướng tới phát triển học thuật và nghề nghiệp, mà còn bao gồm năng lực mang tính bản sắc như tinh thần dân tộc, tử tế và khả năng truyền cảm hứng.

2.5.2. Kết nối bản sắc với hệ sinh thái nghiên cứu và đổi mới sáng tạo

Theo lý thuyết Mode 2 Knowledge Production [7], nghiên cứu đại học không chỉ giới hạn ở tri thức hàn lâm mà phải gắn kết với nhu cầu xã hội. Đây cũng là định hướng cam kết của Trường Đại học Văn Lang hiện nay. Khi bản sắc được xác lập như trục

định vị tri thức, Trường có thể phát triển các hướng nghiên cứu đặc thù, phản ánh giá trị “tử tế - sáng tạo - truyền cảm hứng”, như đạo đức trong công nghệ, sáng tạo xã hội hay khởi nghiệp vì cộng đồng. Trong bối cảnh giáo dục đại học chuyển dịch từ “Mode 1” sang “Mode 2”, bản sắc trở thành yếu tố chiến lược, giúp định hình ưu tiên nghiên cứu, nâng cao năng lực cạnh tranh và củng cố cam kết xã hội.

Một mô hình tham chiếu là Đại học Ritsumeikan (Nhật Bản), nơi bản sắc gắn kết chặt chẽ với giáo dục và nghiên cứu. Với triết lý “Tự do và Sáng tạo” cùng giá trị cốt lõi “Hòa bình và Dân chủ”, Ritsumeikan cụ thể hóa bản sắc qua hệ thống chuẩn đầu ra cho cả bậc đại học và sau đại học [11]. Sinh viên không chỉ phát triển tri thức mà còn có năng lực công dân toàn cầu, đổi mới xã hội và tinh thần trách nhiệm cộng đồng. Mô hình này cho thấy sự kết nối xuyên suốt từ triết lý đến hành động.

Từ kinh nghiệm đó, Trường Đại học Văn Lang có thể mở rộng các chương trình đào tạo và nghiên cứu mang tính bản địa, gắn với công nghiệp văn hóa, bảo tồn di sản, hay giáo dục khai phóng theo bản sắc Việt, qua đó lan tỏa giá trị riêng biệt trong bối cảnh toàn cầu hóa.

2.5.3. Thể chế hóa bản sắc trong quản trị và văn hóa nội bộ

Để tạo ra sự chuyển hóa thực sự, bản sắc cần được định chế hóa thông qua công cụ quản trị: Từ tiêu chí đánh giá, cơ chế động viên, cấu trúc tổ chức đến phong cách lãnh đạo. Điều này bảo đảm sự thống nhất giữa lý tưởng và hành vi. Với Trường Đại học Văn Lang, bản sắc có thể được tích hợp vào hệ thống đánh giá và phát triển nhân sự, áp dụng cho giảng viên, nhân viên và sinh viên.

Kinh nghiệm quốc tế cho thấy hiệu quả của cách tiếp cận này. Tại Đại học Queensland (Úc), mô hình APD (Annual Performance and Development) tích hợp năm giá trị cốt lõi: Xuất sắc, Bao dung, Dũng cảm, Tôn trọng và Liêm chính, qua đó bản sắc tổ chức được thể chế hóa trong văn hóa vận hành [14]. Griffith

University (Úc) áp dụng mô hình “values-driven KPI”, gắn năm giá trị Xuất sắc, Sáng tạo, Chính trực, Gắn kết và Bền vững vào toàn bộ hệ thống đánh giá nhân sự, chiến lược học thuật và đối ngoại [8]. Các đại học khác như Helsinki (Phần Lan), Mahidol (Thái Lan) hay Minerva Schools (Hoa Kỳ) cũng minh chứng mối liên hệ mật thiết giữa bản sắc, chất lượng, chiến lược và hội nhập quốc tế. Ngay cả các nghi lễ học đường, như lễ nhập học hay tốt nghiệp, cũng có thể chuẩn hóa để nuôi dưỡng bản sắc, tương tự cách Đại học Tokyo gắn nghi thức học thuật với truyền thống Nhật Bản.

Định hướng này phù hợp với tâm nguyện của nhà sáng lập Nguyễn Đắc Tâm: *“Phong cách nói trên là một biểu trưng văn hóa, là giá trị cốt lõi của Đại học Văn Lang, đang được diễn giải và triển khai thành phong cách ứng xử toàn hệ thống trong tương lai”* [2, tr.155]. Hiện nay, một số công cụ quản trị của Trường như nội quy lao động hay quy chế tổ chức và hoạt động vẫn thiếu sự tham chiếu trực tiếp đến các yếu tố bản sắc then chốt: Tinh thần “Đại học tử tế”, bộ ba giá trị “Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo”, hay định hướng “Đại học truyền cảm hứng”. Sự vắng mặt này khiến quá trình chuyển hóa bản sắc dễ bị đứt gãy giữa tinh thần và thực hành.

Do đó, việc tích hợp có hệ thống các yếu tố bản sắc vào quy chế, quy trình vận hành và tiêu chí đánh giá - khen thưởng là cần thiết để lan tỏa bản sắc một cách nhất quán. Nếu được thiết kế đồng bộ, hệ thống này không chỉ khẳng định chiều sâu triết lý giáo dục và quản trị của Trường, mà còn là nền tảng nâng cao năng lực cạnh tranh và tính bền vững của trường.

2.6. Thảo luận

Kết quả phân tích cho thấy các yếu tố bản sắc của Trường Đại học Văn Lang đã hình thành, phát triển và bước đầu được thể hiện trong đời sống học đường. Chúng hiện diện trong nghi lễ truyền thống, không gian học đường, phát biểu lãnh đạo, cũng như trong chương trình đào tạo, hoạt động cộng đồng và sinh viên. Những yếu tố

này bước đầu khẳng định tính bền vững, thực tiễn và sự thâm thấu vào vận hành, trở thành nguồn lực nội sinh quan trọng. Đối với Trường, việc phát huy bản sắc sẽ là điểm tựa quan trọng để chuyển mình từ một đại học trẻ sang một cơ sở uy tín và có ảnh hưởng.

Nghiên cứu này xác định bốn yếu tố bản sắc nổi bật, song cần lưu ý rằng đây mới là kết quả phân tích học thuật trong phạm vi giới hạn nghiên cứu. Các yếu tố này chưa được chính thức quy định trong một hệ khung bản sắc thống nhất và toàn diện của Trường. Đồng thời, khái niệm (nội hàm) và phạm vi áp dụng (ngoại diện) vẫn chưa được xác định rõ ràng, minh bạch. Hiện nay, sự hiện diện của chúng chủ yếu thể hiện trong diễn ngôn truyền thông, hoạt động tổ chức và ký ức cộng đồng giảng viên - sinh viên - lãnh đạo. Điều này phản ánh quá trình tích lũy và định hình qua thời gian, chứ không chỉ là nhận thức chủ quan. Vấn đề đặt ra là liệu Trường có thể chính thức hóa hệ thống bản sắc để nâng tầm thành chiến lược phát triển?

Việc xây dựng tài liệu chính thức về bản sắc là cần thiết nhằm chuyển từ cảm tính sang thiết kế chiến lược có chiều sâu, kế thừa truyền thống và lịch sử của Trường. Điều đó sẽ giúp củng cố tính nhất quán trong chiến lược phát triển, nâng cao kết nối cộng đồng nội bộ và lan tỏa hình ảnh của Văn Lang trong xã hội. Để làm được điều này, cần sự tham gia tập thể từ các nhóm trung tâm: Lãnh đạo, giảng viên - nhân viên, người học và cựu sinh viên.

Từ đó, Văn Lang có thể thiết kế hệ thống giải pháp thể chế hóa: Xác lập chuẩn đầu ra (CLOs) phản ánh giá trị bản sắc; biên soạn cẩm nang triển khai trong giảng dạy, nghiên cứu, quản trị; áp dụng chỉ số đánh giá nội bộ về mức độ thể hiện bản sắc trong hành vi tổ chức, truyền thông, hiệu quả hoạt động. Điều này cần đi kèm với một nghiên cứu định lượng - định tính toàn diện về mức độ nhận diện, đồng thuận và trải nghiệm của cộng đồng. Kết quả sẽ là cơ sở để xây dựng thang đo bản sắc (identity scale), đo lường và theo dõi

định kỳ mức độ “sống động” của bản sắc, từ đó điều chỉnh và bổ sung cho phù hợp với bối cảnh phát triển mới.

Ngoài ra, Trường cần có hệ thống diễn giải và công bố chính thức về nội hàm, tiêu chí của từng yếu tố bản sắc, đồng thời khẳng định tầm quan trọng của chúng trong chiến lược phát triển, kiểm định chất lượng, hội nhập quốc tế và xếp hạng đại học. Qua đó, bản sắc Văn Lang không chỉ được duy trì mà còn trở thành động lực phát triển bền vững.

Trong giới hạn của bài viết này, nghiên cứu của nhóm tác giả chưa cập nhật được đầy đủ các tài liệu, báo cáo về các chương trình hành động, chiến lược đào tạo, nghiên cứu khoa học của Trường. Do đó, kết quả bước đầu của bài viết sẽ mở ra một hướng tiếp cận tổng thể hơn, hệ thống hơn để có thể thực sự làm rõ tính nhất quán, xuyên suốt của các yếu tố bản sắc, cũng như mở rộng hướng nghiên cứu đối với hệ thống các giá trị mà Văn Lang đã xây dựng và lan tỏa trong suốt 30 năm qua.

3. KẾT LUẬN

Bài viết đã nhận diện bốn yếu tố cấu thành bản sắc của Trường Đại học Văn Lang gồm: Tính dân tộc trong tên gọi Văn Lang, hệ giá trị cốt lõi Đạo đức - Ý chí - Sáng tạo, tinh thần “Đại học tử tế” và định hướng “Đại học truyền cảm hứng”. Các yếu tố này gắn kết trong một tiểu hệ thống có tính biểu tượng - giá trị - tinh thần - sứ mệnh tạo nên tính riêng biệt, độc đáo cũng như năng lực phát triển nội sinh của Trường. Để phát huy hiệu quả thực tiễn hơn nữa, bản sắc cần được chuyển hóa thành cơ chế, chính sách và thực hành cụ thể trong giáo dục, đào tạo, nghiên cứu và quản trị với sự tham gia tích cực của cộng đồng Trường Đại học Văn Lang. Quá trình chuyển hóa bản sắc không nên chỉ dừng lại ở mức độ nhận diện, truyền thông hay khơi gọi tinh thần cộng đồng, mà cần được định hình như một chiến lược hành động xuyên suốt. Bản sắc đại học khi được thể chế hóa có thể trở thành cơ sở nền tảng cho việc thiết kế

chương trình đào tạo, hoạch định định hướng nghiên cứu, cũng như định hình mô hình quản trị phù hợp với bối cảnh phát triển hiện đại. Tuy nhiên, việc thể chế hóa bản sắc có thể đối mặt với nhiều thách thức và nguy cơ, như: Khác biệt trong diễn giải giữa các nhóm chủ thể; khó khăn

trong vận hành và đo lường về độ giá trị, độ tin cậy; giảm tính linh hoạt, thích nghi và đa dạng học thuật... Những giới hạn này đặt ra yêu cầu tiếp tục hoàn thiện khung đo lường, cơ chế quản trị thích ứng và bảo đảm liên kết chiến lược khi hiện thực hóa bản sắc ở cấp tổ chức.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Trường Đại học dân lập Văn Lang (2000), *Kỷ yếu 5 năm thành lập (1995-2000)*, Tài liệu nội bộ.
- [2] Trường Đại học Văn Lang (2020), *Kỷ yếu Văn Lang hào khí vươn xa - Đại học Văn Lang 25 năm hình thành và phát triển (1995-2020)*, Tài liệu nội bộ.
- [3] Viện Di sản Văn Lang (2022), *Văn Lang heritage One*, Tài liệu nội bộ.
- [4] Clark, B. R. (1983), *The Higher Education System: Academic Organization in Cross-National Perspective*, University of California Press.
- [5] Brennan, J., (2010), "Burton Clark's *The Higher Education System: Academic Organization in Cross-National Perspective*", *London Review of Education* 8(3), 229–237. doi: <https://doi.org/10.1080/14748460.2010.515122>, <https://journals.uclpress.co.uk/lre/article/id/2892/>, ngày truy cập: 20-5-2025.
- [6] Clark, B. R. (1998), *Creating entrepreneurial universities: Organizational pathways of transformation*, Oxford, UK: Pergamon Press, for the IAU Press, <https://archive.org/details/creatingentrepre0000clar/page/166/mode/2up>, ngày truy cập: 20-5-2025.
- [7] Gibbons, M., Limoges, C., Nowotny, H., Schwartzman, S., Scott, P., & Trow, M. (1994), *The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies*, SAGE Publications, https://archive.org/details/mode1_2, ngày truy cập: 20-5-2025.
- [8] Griffith University (2025), *Purpose and values*, <https://www.griffith.edu.au/about-griffith/purpose-and-values?>, ngày truy cập: 20-5-2025.
- [9] Marginson, S. (2019), *The Dream Is Over: The Crisis of Clark Kerr's California Idea of Higher Education*, University of California Press, DOI: 10.1525/9780520966208, https://www.researchgate.net/publication/338481148_The_Dream_Is_Over_The_Crisis_of_Clark_Kerr%27s_California_Idea_of_Higher_Education, ngày truy cập: 20-5-2025.
- [10] QS Top Universities (2025), https://www.topuniversities.com/university-subject-rankings/art-design?search=Van%20Lang&sort_by=rank&order_by=desc, ngày truy cập: 20-5-2025.
- [11] Ritsumeikan University (2018), *Undergraduate and postgraduate educational mission and vision*, Retrieved July 5, 2025, https://en.ritsumei.ac.jp/profile/educational_mission_and_vision/, ngày truy cập: 25-5-2025.
- [12] Shattock (2010), *Managing Successful Universities - Second edition*, Open University Press, Bản đọc google - link rút gọn: <https://byvn.net/cQrr>, ngày truy cập: 25-5-2025.
- [13] Trường Đại học Văn Lang (2025), *Tầm nhìn*, <https://www.vlu.edu.vn/about-us>, ngày truy cập: 18-5-2025.
- [14] University of Queensland, (2022), *Annual performance and development (APD) overview*, https://staff.uq.edu.au/files/103915/APD_overview_pack.pdf?, ngày truy cập 25-5-2025.
- [15] Whetten, D. A. (2006), *Albert and Whetten revisited: Strengthening the concept of organizational identity*, *Journal of Management Inquiry*, 15(3), 219–234, <https://doi.org/10.1177/1056492606291200>, ngày truy cập 25-5-2025.